

ZARZĄDZENIE

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie z wniosku obrońcy ściganego **A. K.**,
o wznowienie postępowania w przedmiocie zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego,
zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 16 września 2015 r., II AKz 312/15,
zmieniającym postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 13 lipca 2015 r., III Kop 70/15,

z a r z ą d z a:

**na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. i art.
429 § 1 k.p.k. odmówić przyjęcia wniosku obrońcy ściganego A.
K. o wznowienie postępowania jako niedopuszczalnego z mocy
ustawy.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2015 r., III Kop 70/15, odmówił wykonania ENA wydanego w dniu 21 lutego 2014 r. przez Sędziego do Spraw Postępowania Przygotowawczego Sądu w Nowarze wobec obywatela polskiego A. K.

Następnie Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 13 lipca 2015 r., III Kop 70/15, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz A. K. kwotę 600 zł tytułem zwrotu wydatków z tytułu ustanowienia obrońcy.

Na skutek zażalenia obrońcy, Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 16 września 2015 r., II AKz 312/15, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz A. K. kwotę 3000 zł tytułem zwrotu wydatków za ustanowienie obrońcy z wyboru.

Pismem z dnia 23 października 2023 r. obrońca A. K. wystąpił z wnioskiem, w którym wskazał następująco: „na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 października 2023 roku zapadłego w sprawie SK 105/20 wnoszę o wznowienie postępowania co do kosztów postępowania w zakresie zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego. Wnoszę o wznowienie postępowania co do postanowień sądów w obu instancjach. Na podstawie art. 632 pkt 2 w związku z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 626 § 2 k.p.k. wnoszę o przyznanie ściganemu kosztów zastępstwa adwokackiego w łącznej kwocie 9.000 zł”.

Pismo to zostało skierowane do Sądu Okręgowego w Poznaniu. Za pismem z dnia 3 listopada 2023 r. zostało przekazane do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (k. 89). Z kolei ten Sąd, postanowieniem z dnia 6 grudnia 2023 r., II AKo 185/23, stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Najwyższemu.

Należało stwierdzić, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania w przedmiocie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego jest niedopuszczalny z mocy ustawy.

Zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, na który powołał się autor wniosku, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Przepis ten nie przesądza, że jedynym sposobem reakcji na wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność z Konstytucją przepisu stanowiącego podstawę prawną rozstrzygnięcia sądu jest wznowienie postępowania. Wyraźnie wskazuje natomiast na możliwość zastosowania innych instytucji prawnych, przy czym ostatecznie to

przepisy danej procedury determinują tę kwestię – w tej sprawie są to przepisy Kodeksu postępowania karnego. Nie jest więc wystarczające oparcie wniosku o wznowienie postępowania wyłącznie na przepisie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP w taki sposób, jak uczynił to autor przedmiotowego wniosku.

We wskazanym we wniosku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 października 2023 r., SK 105/20, stwierdzono, że: „Skarżący oraz inne podmioty zainteresowane mają prawo do wzruszenia rozstrzygnięć kosztowych, wydanych w oparciu o § 15 ust. 2 r.o.c.a., na zasadzie art. 190 ust. 4 Konstytucji oraz właściwych przepisów proceduralnych”.

W literaturze przedmiotu trafnie przyjmuje się, że możliwość wznowienia dotyczy również postępowań ubocznych, o ile mają one charakter autonomiczny względem zasadniczego nurtu procesu, a więc nie są z nim związane. Z kolei rozstrzygnięciem, które nie ma charakteru autonomicznego, gdyż ściśle wynika z orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, jest rozstrzygnięcie o kosztach (zob. m.in.: J. Matras, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, LEX/el 2023, t. 4 do art. 540; D. Szumiło-Kulczycka, *Prawne warunki dopuszczalności wznowienia postępowania sądowego*, [w:] *Środki zaskarżenia w procesie karnym. Księga pamiątkowa ku czci prof. Zbigniewa Dody*, red. A. Gaberle, S. Waltoś, Kraków 2000, s. 215-221).

Jak już wskazano, użyte w art. 190 ust. 4 Konstytucji RP pojęcie „wznowienia postępowania” nie powinno być utożsamiane z takim samym wyrażeniem użytym w postępowaniu karnym dla określenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia (wznowienie *sensu stricto*). Na gruncie tego przepisu chodzi o wszelkie środki prawne skutkujące ponownym rozstrzygnięciem sprawy, według stanu prawnego po wyeliminowaniu niekonstytucyjnych przepisów. W kontekście kosztów procesu takiej podstawy procesowej dla przywrócenia stanu zgodnego z Konstytucją upatruje się w art. 626 § 2 k.p.k. (zob. J. Matras, [w:] *Kodeks...*, komentarz do art. 540, teza 4; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 listopada 2020 r., II AKo 74/20 i wskazane tam orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego). Na ten tryb przywracania stanu zgodnego z Konstytucją zwrócono uwagę w szczególności w postanowieniu składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2023 r., I KZP 5/23.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że we wskazanym we wniosku obrońcy wyroku Trybunału Konstytucyjnego ze sprawy SK 105/20 orzeczono, że: „§ 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1964) jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Tymczasem przy rozstrzyganiu tej sprawy zastosowano przepisy innego aktu prawnego, którego rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczyło – rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 461, ze zm.). Dlatego też, jako że zgodnie z art. 540 § 2 k.p.k. potrzeba wznowienia postępowania z uwagi na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego musi dotyczyć stwierdzenia niezgodności z Konstytucją RP „przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie”, wskazany we wniosku wyrok Trybunału i tak nie mógł stanowić podstawy do wznowienia tego postępowania.

Nie sposób na koniec nie zauważyć, że podobne stanowisko do zajętego w tym zarządzeniu było wyrażane już w szeregu zarządzeń wydanych w ostatnim czasie (zob. zarządzenia sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 20 grudnia 2023 r., I KO 115/23; z dnia 8 stycznia 2024 r., I KO 113/23; z dnia 26 stycznia 2024 r., I KO 108/23; z dnia 8 lutego 2024 r., I KO 112/23; z dnia 28 lutego 2024 r., I KO 116/23).

Mając na uwadze powyższe, należało zarządzić jak na wstępie.

[PGW]

[ms]